

A' ROMAI TSASZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÁGNEK
KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Szombaton 5. Január. 1788.

Hadi-Környülállások.

Hogy az irgalmatlan *Márs* Isten' oltárai véres áldozatokra vagynak el-készülve; hogy a' Muszka s Török Udvarok között már gyakor tsaták estenek; hogy az Auszriai Udvar Orosz Udvar ezen környülállások között minden kétség-nélkül segíteni fogja, és már segítő fergek készsz fegyverben álván a' dób és trontaita szóra figyelmeznék; hogy az egész Török Birodalombéli hadi-érő (kivált a' múlt hónapnak 4 dikétől fogva, miolta edgy nagy szivü Magyar Vezért A* Belgrád kapuján bé-tekinetnek lenni mondanak) mind

a' szárazon, mind a' vizen mozgásba legyen; hog-
 az Auztria Udvarnak-is minden hadi-készületei a' há-
 borút teli torokkal kiáltsák, bizonyos; de valamin
 a' meg-határozott háborunak ki-hirdetéséről, ugy a'
 miéink és a' Törökök között esett, fok Ujság-leve-
 lekben ezer színü köntösbe öltetett tsatázzáfok
 ról mind eddig femmi bizonyost nem irhatunk. A'
 múlt héten Bétsből 100 ágyuk, edgynéhány halon
 ahoz-való golyobisók megint a' Magyar-orzfégi Tá-
 borhoz indulának, Generál Czéhentner, mint Fő-
 szállás Mester, minden alatta lévő Tisztjeivel min-
 den percentésben készsz az indulásra. A' Fő-igazga-
 tó Vezér G. Lástzi Ur palotája előtt a' minden o-
 rán indulandó meg-arakott szekerek készzen álván, tsak
 ló és kotsis helylyával vagynak. A' Fő Tábori-szál-
 lásra rendelt F. Udvari Káplányok közzül mindenik
 a' maga Tábori készületére (a' mint irják) 150 a-
 rannyot kapván, egézfizen készzen vagynak; sőt
 maga a' F. Monárkha-is (kinek gazdaságra vigyázo-
 jának N. M. K. Teltörzö Kapitány Soki Ur monda-
 tik lenni) a' maga késérőjével oly késznek lenni tar-
 tatik, hogy minden orán indulhatna; de minthogy
 hónap a' mi Koronánk örökös Hertzegének Lakadal-
 mi pompája, még 8 — 9 napokig várahozzunk,
 az-után mind a' had' ki-hirdetéséről, mind az ő Fel-
 sége indulásáról bővebben és bizonyosobban fogunk
 tudofittatni. Tseh-orzféghól, Sléfiából és Morvából
 takaradik a' hadi-népnek bizonyos része a' Török szé-
 lek-felé Bukovinába és Magyar-orzfégra. A' Szé-
 kely Gyalog Sergeknek-is bizonyos része mozduló
 félben vagyon. — A' Belgrád szomszédtságából jövő
 Levelek-szerént, Belgrádban tsak oltalmazó Sereg a' múlt
 hónapnak 6-dikától fogva 17-ezer főből álló vagyon,
 kik Viddinből és Nifsából mondatnak nagy hittelen-
 ség-

séggel bé-szállóttaknak lenni; a' honnan olly drágaság vagyon Belgrádban, hogy egy Pofonyi-mérő buzának 16 forint az árja. Ez okozza azt, hogy a' meg-éhezett vad-indulatú nép sokosága ottan ottan egymásközött-is pártütést és zenebonát gerjesztvén, a' Bassának ezeknek rendben szedések ki-mondhatatlan gondot okoznak. — Nagyon szomorú azon tudósítás, melyről a' Budai és majd minden más Levelek emlékeznek, hogy Belgrádban-is, mint *Jassiban* fok Keresztény Familiáknak kelletik a' Törökök' fene indulatnyoknak életekkel áldozni. — A' Belgrádi *Ali Bassa*, ki edgy fokot látott előre néző Öregnek mondatik lenni, a' maga Palatájának második *Contignátziojába* költözött, és minden grádittsait bé-vakaltatván, tsak edgy, minden szempillantatba egymástól el-szedhető fa gráditson jár-fel, kivölről, a' maga szobájába. Alól edgy *Jantsár* áll vigyázaton. Ha valaki fel-menne-is ezen a' gráditson, igen fok szobákon kellene addig keresztül menni, míg a' Bassának nappali vagy éjjeli mulató helyére mehetne illy nagy gondofsággal vigyáz a' maga öz hajú fejére-látván a' környülállásfokat. Belől a' maga mulató szobája küszöbét edgy nagy szelid oraszlány örzi, mely mint valamely hivséges kutya a' maga Urának tsak edgy intésére is kész az ellent-állásra. Nem régiben 600 főből álló vállagotott Serget állított-fell a' maga költségén, kikkel a' maga őrizetére és szolgálatjára-él. — Edgy Belgrádi Keresztény Kereskedőnek Levele-szerént, a' Török Táborban 80-ezer Keresztények találatnak; ezeken kívül 100 Frantzia, 70 Német és 25 Lengyel Tisztek, kik jó földért a' *Mahumed Iófark Záfzloját* követik; de ezeknek tsak ugyan veszedelmes forfok inkább szánakozásra mint irigységre méltó; mert a' mint a'

Kerson felől jövő *Levelek* erősítik, a' harmadik tsarázó probát-is ki-állott *Kimburni* ütközötnek elvesztése, melynek edgy *Frantzia Tiszt* vala, mint *Vezér* és ösztönező, indító oka, a' *Keresztények* ellen olly közönséges gyűlölséget indított a' *Törökökben*, hogy már leg-keményebb esküvések mellett kézkek légyenek a' magók tulajdon *Frantzia Tisztye*ket-is öfzve-vagdálni, ha az, valami ollyon hadi tudományt vagy *Mesterséget* kíván mutatni nékiek, mely az ő szokásokkal ellenkezik. — A' múlt hónapnak 12-dikén edgy *Belgrádhoz* orajáronyi Földre lévő *Ostrosnitza* nevű *Török* faluban, meg-kötözvén a' *Ráczok* minden ott lakó *Törököket*, magok *Feleségeikkel* és minden fel-kehető jószágaikkal edgyütt a' *R. Tsászar Földjére* által-szaladának. — *Jalsiból* tudósittatunk, hogy a' *Szaporogi* prédával élő rongyos *Kozákok* között, kik fok ezeren, a' *Tatárokkal* edgyütt *Lengyel-országra* utni rendeltettek, edgy néhány százon *Konstántzinápolyba* mentenek, a' *Tsászar* mellett lejendő *hivségeknék* le-tételére, és a' *Török Tsaszártól* fegyverrel, egyenlő öltezettel, e' mellett a' 3 elsőbkek közöttök lofarkal ajándékoztattanak-meg. — Ugy beszélik a' közönséges hírek, hogy *Gallitziában* 16-ezer szánoknak készítésére adatott volna parantsolat. — A' *Krimiai* meg-ölt *Tatárkhámnak* fia, kit a' *Török Udvar* az *Attya* helyet már előre *Khámnak* nevezett *Krimiába*, már a' maga 40-ezerből álló *Sergével* utban vagyon *Beszarábia* felé, és már némely élöre jöve *Sergei Rausztunt* meg-szállani mondotnak. Ennek *Sergének* nagyobb része mind gyülevész tolvajokból-áll, kik igen nemes és vitéz tselekedeteket nem ígérhetnek magokról, — A' *Muszka* és a' *Török* között esbe-

tő békeség munkálodásában edgy nagy Fő Minister Hertzeg K * * azt irják bizonyos Levelek, hogy a' Török nagy Vezérhez irt volna, hogy a' Muszka Követet *Bulgakov* Urat a' 7 toronyból botsáttatnáki; mivel így a' Frantzia Udvarnak-is a' békeség' közben-járására mindjárt nagyobb indulatja lehetne; de ezt a' Török Udvar nem kívánna tselekedni mind addig mig Krimiát a' Muszka viszfza-nem adná. Muszka-ország még *Otzakovat*-is kívánni mondatik a' Töröktől. — A' mi F. Udvarnok' Internuntziussáról *Herbert Urról* semmi bizonyost nem irhatunk. A' közönséges Levelek azt irják, hogy még Nov. utollyán edgy tsomó bé-petsételt Levelet a' Frantzia Ministernek által adván, utnak erett, és jöne viszfza-felé; de ez-is bizonytalan.

Elegyes - Hirek.

Tettzett Ő Felségének azon 20-dik Febr. költ Felséges Rendelését, melly-szerént a' Protestánfok a' Katholikufok innepeiknek meg-tartása aloll fel-szabadittatnak, annak roszszul való magyarázából szármozott és Ő Felségéhez botsáttatott némely kérdések miatt, a' következő modónn meg-határozni: hogy ezen fel-szabadulás tellyeséggel nem terjed-ki a' Protestánfoknak Katholikus tselédgyeikre, kik a' közönséges türedelemnek természet-e-szerént, semmi magok vallásokkal ellenkező munkára nem készszeritethetnek. Buda 20-dik Nov. 1787.

Prédikátor-marasztás. Szokásban vólt eleitől fogva Hazánkban a' Helv. vallást tartók között, hogy minden Gyülekezetek tanátsot tartván, Karátsion másodnapján bizonyos ki-rendelt személlyeket küldttenek a' magok Prédikátorjoknak marasztására, vagy annak jelentésére, hogy nékik tovább nem tetszik,

szik; más Ekklesiát keressen magának. Ezen szokás Magyar-országban máig-is fenn van, Erdélyben pedig második esztendeje már, hogy az efféle Prédikátorok változtatását a' Papok és nem a' Parasztok 'Sinodusa határozza-meg. Ezen szokásból gyakran a' következik, hogy a' Prédikátor fiatalkája a' Paraszttal Edgyházi fiával játékból öszve-vefzven, már a' jövő esztendőre nem marasztják a' Prédikátort, sőt csak ezen okból-is: *már eleget lakott nálunk, próbálja másut-is*, a' leg-jóbb Prédikátorjokat el-küldik. A' múlt Esztendőben meg-érkezik edgy R. Katholikus Földes Ur a' maga falujába, 's a' Prédikátort nagyon szeretvén hozzája mégyen; és látván, hogy nagyon szomorú, okát kérdi szomorúságának; melyre a' Prédikátor, mint igen elmés ember így felel: „mi haszna mondom Nagyságodnak okát szomorúságomnak; mert 3 dológ vagy on ollyon, melyben a' Ref. Parasztnak se Királya se Földes Ura nem parantsol. Bámúlva kérdi az Ur mi volna azon 3 dológ? Felel; 1. a' Paraszttal ha akarja edgy tsemoban vifeli a' haját, ha akarja kettőben, 2. ha akarja telekes botskort köt, ha akarja nem; 3. ha akarja marasztatya a' Pappját, ha akarja nem. Meg-értvén a' Földes Ur szomorúságának okát, így vigasztalá: igaz, hogy a' 2 elsőből nekik nem parantsolak; de a' 3-dikban meg-mutatom, hogy Parantsolak. Siettséggel haza menvén, hivatja a' Paraszttal tanátsot 's kérdi, ha az ő vallások' szokása-szerént marasztották a' Prédikátort. — Nem Nagyságos Uram! Talán rossz ember, vagy nem jár-el hivataljában. Igen-is jó ember biz ez Nagyságos Kegyelmes Ur; de azért nem marasztottuk, bogy elég régen lakik már nálunk, had próbálja másutt-is ö-kegyelme. No!! — holtig fog nállatok lakni, és ha

öreg-

öregségre jut, imé fundust mutatok, melyre házat csináljatok, hogy ott lakhassék — most látom hogy nints eszetek. Ezen történet mind a' Türedelemnek mind azon meg-öszült régi szokás hibájának szép példája.

Dec. 5-dikétől fogva félben vagyön szakadva minden adás és vásárlás a' mi részünkről és a' Törökök részéről: és ezen időtől fogva Belgrádnak kapuji éjjel nappal bé-záratva ülnek, sem ki sem bé nem bocsátatik fenki. — A' Skutari Bafsa annyira vitte a' dolgót, hogy már magok a' Törökök-is kezdik erőszitteni, hogy Albániát a' Török Tsáfzár kezéből ki-fogja venni. — Edgy még Nov. 25-dikén költ Molduvai indofittás-szerént bizonyosnak mondatik lenni, hogy a' Molduvában szágódozó Törököknek 's nagyobbára Tatároknak parantsolatt yok lett volna, hogy már DéceMBERBEN Lengyel-országra minden felől, az hóI tsak lehetne, réa üszenek. — A' F. Tsáfzárnak és Muszka Tsáfzárnénak Génúai Közönséges Tárfasághoz való főbb kívánságok ez, hogy a' engedné-meg a' Közép-tengeren lévő Muszka Hajos-Seregnak, a' maga rév-paryaiban 's különönsön a' Spetziái tenger-öbölben telelni; melly dolog sem a' Frantziának sem a' Spanyolnak nintsen kedvére, söt mondatik, hogy a' Spanyol Udvar a' Köz. Tárfaságnak jelentette légyen, hogy ha a' Muszka Hajos-serget bé-fogadándja a' maga kikötő helyeiben, mondjon-le minden Spanyol-országgal való kereskedéséről. Azonban a' Köz. Tárfaságnak készületei a' ki-kötő-helyekben igen nagyok: erről felől-is nevezetes történeteket várhatunk. — A' Londoni Levelekben ezzel ellenkező olvástatik, mellyek szerént ott kevés napok alatt edgymás után 3 Kabinét-béli Gyülések tartattaknak lenni mondót-hak,

nak, mely dológra a' Mufzka Tsászárnénak a' Fran-
 zziával kötött ujj edgyezése szolgálhatott alkalmatofásá-
 got. Ezen Levelekben erőfittetik, hogy a' Londo-
 ni Udvar-ellene mondott a' Tsászárné, és a' Frantzia
 Király ujj edgyezéseknek. — Az Edgyesült 7 Tar-
 tományból álló Hollándiai Közönséges Tárfaságban,
 hól a' Prufsus Tábór tsak a' minap Prédikálja vala a'
 békefséget, megint Pátriotismus és némü némü kis
 zenebonák kezdenek a' békefséges le-tsendefedésnek
 hamvából fel-elevenedni, és nem régiben-is ablako-
 kat vertenek-bé Amfterdamban. A' Prufszufoktól
 el-fogottatott zenebona fejei már el-botsáttattak. Án-
 gliában nem szünnék a' hadi-készületek, noha tsen-
 des békefség uralkodik, és femmi háboruk környül-
 állásai nintsenek. Spanyol-orzágnak ki-mondhatatlan-
 hadi erei. — Erdélyben 5 f. edgy köböl buza; kezd
 a' szükség mindenüt a' kenyeres koforokban koto-
 ráfzni. — A' Magyar-orfzági Tábort fel-járt utó-
 zok által a' Német Levelekbe iktattatott Tudofitá-
 fok, mellyekben a' Magyar-fergeknek hadi-szépségek
 és fegyverben való gyakorlatságok vagyon le-irva,
 minden Nemzetek előtt le-irhatatlan betsületére szól-
 gál Nemzetünknek. Azt írják, hogy ezen Tábór,
 mely mint edgy 16-ezer fegyveres főből-áll, ki-
 mondhatatlan hadi-készülettel vagyon; és hogy a'
 Barkó Hufzár Sergéből katonák szöktének vóna a'
 Törökökhöz (a' mint nemely Levelek irták) nem
 igaz; a' mint mi erről leg-bizonyofabb tudofitást
 vettünk.